

contingit regis persona, isti Pontifici, iste Theologum, iste jurisconsultum agit, alius laicum, alius clericum representat, et interim Deus est Judex, qui non terretur sceptris regum, neque tiaris Pontificum, neque purpuris imperatorum, sed eos commendat, et premio afficit, qui suam personam bene gesserunt, illos contra reprehendit, et tormentis addicit, qui secus fecerunt. Judas Apostolus, hoc est, Episcopus et Doctor erat, Stephanus Diaconus, hoc est, minister et discipulus fuit, exacta tamen comœdia Judas ex theatro explosus in gehennæ incendium ruit; Beatus Stephanus totius comœdiæ plausibus exceptus ad cœlum cum honore sublatus fuit. Quamobrem? Quia Stephanus discipuli personam egit bene; Judas autem personam Apostoli egit male. Itaque contingere potest, et sæpe, ni fallor, contingit ut rex, et Pontifex et jurisconsultus et Theologus, æternis cruciatibus adjudicentur, et Pontificis cocus et regis mancipium, et alius, nescio quis, imperitus et plebeius æternis præmiis affecti beatis Angelorum agminibus inserantur, nec immerito: cum illi sublimes illas personas non bene præsentaverint isti autem suas, licet viles, et abjectas personas præclare et elegantè gesterint. Hinc Beatus Gregorius ait: « In examine justî Judicis mutat merita ordinum qualitas actionum. » Et B. Hieronymus: « Cernis, inquit, scribens in Jovinianum, quod Episcopus, Presbyter et Diaconus non ideo sint beati, quia Episcopi vel Presbyteri sunt vel Diaconi, sed si virtutes habuerint nominum suorum et officiorum. Alioquin si Diaconus sanctior Episcopo suo fuerit, non ex eo quod inferiori gradu est, apud Christum deterior erit. »

Frustra igitur auditores, frustra mortales ad sublimiora semper anhelant, cum in eo potius vehementer laborandum sit, ut in eo gradu, in quo positi sumus, ita nos geramus, ut divinæ majestatis oculis minime displiceamus. In quo Beatissimus Jacobus maxime enituit. Cum enim Apostoli personam ageret, et ex piscatore mutorum animarum piscator hominum esset effectus, ita serio provinciam sibi commissam administravit, ut etiam, cum ad supplicium daceretur, sui muneri minime immemor, hominem quem-

dam piscatus sit, et non solum fidei, sed martyrii quoque consortem habuerit, ut Clemens Alexandrinus et Eusebius Casariensis scriptum reliquerunt. Deinde cum martyris personam agere et calicem Domini bibere deberet, tanta constantia et alacritate id egit, ut velut signifer agminis Apostolici primus certamen iniret, atque ex certamine coronam reportare meruerit. Sed quanto ille beatior, quod calicem tam amarum tanta alacritate biberit, tanto nos infeliciores, qui eum nec videre quidem, nec olfacere sustinemus. Et tamen, auditores, cogitandum nobis esset, ac dicendum, si beatissimi Christi discipuli, si invictissimi martyres, si hic ipse Apostolus eximius Jacobus, si mater Filii Dei, si ipse Filius Dei, non nisi calice laborum et dolorum epotato regnum cœlorum ingredi poterunt; quis ego sum, qui sine ullo sensu doloris in lecto plumaceo ad cœlum per Angelos me transferri debere præsumam? Numquid Dominus vehementius me diligit, quam illos dilexerit? Numquid mea presentia illi tantopere necessaria est, ut sine me regnum cœlorum consistere non possit? Et si calicem istum Domini hic ad tempus ferre non valeo quomodo calicem iræ Domini ferre valebo, quem perpetuo peccatores in inferno bibere compelluntur? de quo mihi Scriptura prædicat, dicens: *Ignis grandis, nix glacies, spiritus procellarum, pars calicis earum.* Nemo igitur, auditores, nemo se fallat, si ad eam gloriam cupimus pervenire, ad quam effecti et creati sumus, ad quam hodie Beatissimus Jacobus pervenit, eadem nobis via capienda est, quam ille suscepti, serio de animæ salute cogitandum, neque solum cogitandum; sed reipsa et factis omni diligentia procuranda. Neque tempus expectandum. Nam tempus est breve, iter est longum, socordia humana magna est, et animæ negotium negotium negotiorum est. Quare, auditores, vos, simul et meipsum oro atque obtestor, ut in eo dissoluti et negligentes non simus, in quo verum et solum bonum nostrum positum est, ut tandem aliquando ad eum, in quem credimus, perveniamus, Jesum Christum Dominum nostrum, qui est benedictus in sæcula. Amen.

## CONCIO XXXIX.

### DE SANCTO LAURENTIO

#### THEMA

Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.

Joan. XII, v. 24.

#### SYNOPSIS

Breve S. Laurentii Martyris encomium e cordii vices sibi vindicat, et ad propositum thema accingitur oratio. In primis itaque præmittitur; quem scopum Christus, dum hæc loquebatur, propositum habuerit. Quomodo Christus, creator et creatura, et in duplici suo adventu, maximus et minimus fuerit, ex occasione seminum sinapis et frumenti, ostenditur. Duæ causæ afferuntur, cur Christus se grano frumenti compart: una sumitur ex ipsius grani virtute et proprietate: altera ex fructu, quem producit; ubi Catholicorum Ecclesia, non vero Hæreticorum, spica ex Christo grano ortæ apte assimilatur. Quod sine Christi morte muddus salvari non potuisset, sed solus ipse justus fuisset, probatur; unde quantum fructum moriendo attulerit, figuris Adæ dormientis, Rachel parturientis, Moysis petram percutientis, et similitudine agricole seminantis demonstratur. Quod Ecclesie a Catholica in suo incremento semper et ubique eadem manserit, contra vero Hæreticorum dogmata variare, vacillare et facile avescere affirmare exemplis confirmatur. Per verba deinde textus triplex in fringitur error: primus, eorum, qui ob mortuum granum Christum, se animam suam amando posse salvari, existimant: secundus Lutheranorum, fidem absque operibus sufficere credentium. Tertius denique, otiosorum, qui soli manere volunt, nec

fructum bonorum operum requiri ad perfectionem autumant. Quæ vita amanda, quæ odio prosequenda; et quomodo aliquando in corpus nostrum savire, non attentis ejus querelis, oporteat, docetur; atque medici exemplo, rei natura et experientia, malum malo pelere solitis, comprobatur. Quomodo propterea ad id nos ducit Martyrum constantia et præsertim D. Laurentii, cujus certamen breviter narratur. Tandem ad mortificationem corporis et injuriæ tolerantiam, loco conclusionis efficitur consequitur adhortatio.

Clarior Laurentii flammis, quam solis luce dies, et illustrissimo martyrio ad æternam posteritatis memoriam consecratus, tantam mihi ad dicendum alacritatem affert, optimi auditores, quantam hæc tam præclari triumpho commemoratio et Ecclesie universæ lætitia debet afferre. Hic enim invictissimus Christi miles et clarissimus martyr, adolescens egregius, fide eruditus, pietate conspicuus, Spiritus sancti igne succensus, divino lumine illustratus, omni fortitudine insignis, sapientia præstans, sanctitate perfectus, signis et prodigiis admirandus, morte denique et martyrio gloriosus, cum sempiternæ illius beatæque vitæ desiderio flagraret, ejus gloriam, qui vita est omnium, assereret, et facultates Ecclesie in pauperum sinibus pie reconderet, hujus brevissima lucis usuram cum immortalitatis munere commutavit: ab hominibus quidem in terris injuste dam-

natus, sed a Christo iure et merito in cœlum sublatus, et florenti laurea, pretiosis lapidibus gemmisque clarissimis coronatus.

Et quidem si de laudibus tanti martyris dicere vellem, metuendum mihi profecto esset, ne dies potius in tam illustri causa me versantem, quam oratio desereret. Verum Evangelica illa et dominica verba, quæ inter sacra missarum solemnia recitari audivistis, me rapiunt ad se, et elegantissima illa similitudo de grano frumenti, quod nisi moriatur, fructum afferre non potest, me quodammodo cogit, ut cæteris omnibus argumentis prætermisissis ad eam explicandam aggrediar. Tantam enim utilitatem, tantumque emolumentum cum ad fidem confirmandam, tum ad mores corrigendos, in ejus expositione positum esse video; ut non sine causa mihi persuadeam, ipso quoque Beatissimo Laurentio gratiorem hanc orationem futuram, quam si solum ejus laudes prædicantem. Nec enim in tam perfectæ tamque excellentis charitatis gradu constitutus, magis de suis encomiis, quam de nostra utilitate sollicitus esse ulla ratione posset.

Sacra igitur evangelii verba audiamus et ea Domino inspirante breviter explicemus: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Antequam ad ipsa Evangelii verba explicanda accedamus, illud est nobis veluti fundamentum jaciendum, cum sibi finem ac scopum in hac parabola Dominum proposuisse, ut intelligamus, Deum omnino decrevisse nemini ad regnum cœlorum, nisi per crucem, aditum aperire. Videt enim Deus nos, etiamsi Christiani, etiamsi Catholici, etiamsi clerici simus, nihil tamen aliud perpetuo cogitare quam quomodo in otio esse et in honoribus crescere et divitiis humeros onerare possimus. Videt hæc, inquam, Deus, et nostri miseris clamat: O, o quo pergitis? Non est ista via, quæ ducit ad cœlum: sed potius quomodo laboretis, et parvuli efficiamini, et non solum divitiarum, sed etiam propriarum vestrum onere sublevemini, considerare debetis. Siquidem regnum cœlorum, tametsi amplissimum, latissimum et maximum est, tamen portam humillimam et augustissimam habet. Et quia nos id non videmus intelligere posse, ideo nihil frequentius in Evangelio Dominus repetere solet. Cam igitur post solemnem illum in-

gressum in Jerusalem, quando cum olivaram et palmarum ramis lætissimisque acclamationibus Jerosolyma Servatori suo obviam processit, gentiles quidam, ac celebratè permoti Dominum videre desiderarent, idque Dominus ex Andrea et Philippo cognovisset, tamquam bona occasione sibi oblata, dicere cepit: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, tamquam si dicere voluisset: Erit quidem tempus, quando me gentes requirent, et de numero fient ovium mearum, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor, et tunc laudes meæ, et nomen et gloria ubique celebrabuntur. Sed nondum venit hora ista. Ante mihi fortis armatus, qui custodit atrium suum, debellandus, et vasa ejus diripienda, et Adæ peccatum expliandum, et mors, quam incurristis, exterminanda, et vita, quam perdidistis, reparanda est. Ut enim granum frumenti non prius frugem ex se fundit, quam terra complexu et calore solis tepefactum, et corruptum fuerit ita neque ego ante salutis humane fructum ferre potero, quam vitam pro vobis et sanguinem fudero. Habetis igitur, auditores, et scopum parabola, et unde Dominus ejus dicendæ occasionem habuerit. Nunc similitudinem ipsam exponamus.*

*Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.* Dominus noster, auditores, duobus seminibus se diversis temporibus comparavit, grano sinapis, ut est apud Mattheum, et grano frumenti, seminum videlicet omnium minimo et maximo. Nam granum sinapis omnium seminum minimum esse ex Evangelio didicimus: frumenti autem granum aut maximum, vel certe in maximis esse, experientia rerum magistra nos docet. Quid igitur hic mysterium? Quod Sacramentum latere existimatis? Nimirum illud hic latet mysterium, quod Nestorius, alique hæretici multi intelligere nunquam potuerunt. Quid enim est maximum, nisi Deus? quid minimum, nisi creatura? Solum igitur Christus maximus et minimus est, qui cum in forma Dei esset; semetipsum exinanivit, formam servi accipiens. Sic enim tunc divina atque humana natura in unam colere personam, ut unus prorsus atque idem creator esset et creatura, terminatus atque immensus, genitus ab æternitate et ortus in tempore, dominus et servus, verbum et caro, Deus et homo, maximus et minimus. Deinde cum duo sint adventus

Salvatoris; unus, quem fuisse jam credimus, alter, quem esse futurum minime dubitamus; in illo minimus apparuit, in isto maximus apparebit. Quid? Quod in ipso etiam priori adventu et minimum et maximum Dominum cernere licet. Nam qui nascitur in stabulo, et pannis involvitur, et in præsepio reclinatur, qui adhuc infans vulnera excipere, et regum impetum effugere, et in Ægyptum ire compellitur, qui pro beneficiis injurias, pro verbis salutaribus convitia, pro eurationibus maledicta et verbera, et necem reperat, qui denique albis indumentis ut insanus vestitur, qui spineam coronam, et sceptrum arundineum et purpuram jam detritam, ut rex ridiculus, ferre cogitur: cui Barabbas homicida et vir sceleratissimus anteponitur, qui virgis cœditur ut reus, in crucem agitur ut latro, in medio latronum moritur ut princeps furum et flagitiosissimis flagitiosior, numquid non minimus et novissimus virorum tibi esse videtur? Contra vero, nonne maximus est ille, qui nascitur ex Virgine, cujus ortum Angeli cum cantu et lætitia celebrant, quem vix dum natum stella prodit. Reges metuunt, Magi venerantur, qui siccis pedibus ambulat super aquas, qui ventis, et tempestatibus imperat et obediunt, qui cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, ægris incolumitatem, et mortuis vitam reddit: quo moriente terra tremat, lapides franguntur, sepulcra aperiuntur, velum scinditur, sol deficit, cœlum ipsum tenebris densissimis obducitur: qui denique post triduum devicta morte et inferni carceribus reseratis mundo redivivus apparuit? Vere igitur Dominus Christus et minimus, et maximus: et granum sinapis et granum frumenti.

Multa hic, auditores, de grano frumenti dici possent: quia magnitudine, specie, sapore, utilitate, cæteris seminibus antecellit, et quia, quod est in corporibus cœlum, in sideribus sol, ignis in elementis, aurum in metallis, in virtutibus charitas, et in animantibus homo, id est in seminibus granum frumenti. Multæ rationes conœrvari possent, cur Dominus huic potissimum grano se comparare voluerit. Cæterum nec mihi hæc persequi per temporis angustias licet, et faciliora sunt, quam ut nostra explicatione indigeant. Dnas igitur dumtaxat hujus rei causas aperiam, quarum altera ex ipso grano sumitur: altera ex fructu, quem producit.

Ut igitur primam grani vim, et naturam contemplerum, granum frumenti, et quodlibet

aliud semen exiguum est mole, sed virtute tantum est ut plane incredibile sit eis, qui usu vim illius non didicerunt. Constituamus enim ante oculos arboris alicujus miram magnitudinem, ligni duritiem, corticis asperitatem, ramorum varietatem, foliorum viriditatem, florum pulchritudinem, fructuum denique colorem, saporem, odorem, speciem consideremus. Quis, obscuro, harum rerum tam dissimilium, et disparium, tam discrepantium originem exiguum granum fuisse non miretur? quis non stupeat? quis facile credat? Ubi enim in tam parvo semine ligni durities, ubi corticis asperitas, ubi saporis odorisque magnitudo, ubertas fructuum, viriditas foliorum? et tamen hæc omnia latent in semine: et quod magis est admirandum, ipsum semen latet in semine. Ex semine quippe producitur radix, ex radice procedit virgultum, ex virgulto oritur fructus, ex fructu rursus oritur semen. In semine igitur et radix, et virgultum, et fructus, et ipsum semen delitescit. Deinde quis capiet, ipsum semen, quamdiu integrum est, et incorruptum, vim nullam exercere posse: ubi autem corruptum et dissolutum fuerit, tunc radices, et truncum et ramos et flores et fructus, et omnem illam arboris molem esse findere? Quæ cum ita sint, non sine causa Dominus grano vel semini comparare se voluit. Aspiciat enim atque intuemini Ecclesie magnitudinem, sublimitatem, majestatem, senatum Apostolorum, Martyrum agmina, Virginumque cœtus, Pontifices, Presbyteros, Diaconos, aliosque gradus inferiores, tam multos, et tam diversos ordines hominum religiosorum, aliæque maxima et innumerabilia Ecclesie ornamenta considerate. Undenam, obscuro, prodierunt hæc omnia, nisi ex illo crucifixo Salvatore? ex illo, inquam, semine, quod mole tam parvum videbatur, cum virtute maximum esset. Vere igitur Christus et granum, et semen, cum ex ipso, qui tam humilis et abjectus apparebat, illa Ecclesie arbor processerit, quæ extendit ramos suos ad ultimas usque orientis et abeuntis solis, aquilonis, austrique partes et cujus umbra cunctum operuit orbem terrarum.

Porro altera ratio ex ipsa spica, quæ fructus est grani et seminis, de quo loquimur, colligi potest. Quid enim est spica, nisi multitudo granorum, non sparsa, neque confusa; sed composita, coherens, ordinata, et contra avium morsum munita callo arista-

rum? Talis, auditores, talis omnino est illa Ecclesia spica, quæ ex Christo semine prodit. Primum non tam arcta grana in spica sibi invicem copulata sunt, quam sunt vere Christianorum et Catholicorum animi fidei et charitatis nexibus colligati. *Erat*, inquit, B. Lucas in Actis Apostolorum, *multitudinis credentium cor unum et anima una*, hoc est, grana multa erant, sed spica una erat. Et modo quoque vere credentium est cor unum et anima una. Idem sapimus, idem sentimus omnes, grana multa sumus, sed spica una sumus. Quamquam enim, qui in peccatis versantur, charitatis vincula frangerunt; tamen si vere credentes et catholici sunt, ejusdem fidei nexibus in eadem Ecclesia spica cum cæteris colligantur. Quid enim existimatis respondens, si interrogentur de Ecclesia, de Sacramentis, de Pontifice, de purgatorio, de justificatione, de merito, de arbitrii libertate, aliisque rebus ad fidem pertinentibus, qui degunt in Hispaniis? Idem quod nos. Et qui degunt in Italia? Idem. Et qui in Gallia et Germania? Idem. Et qui in Asia atque Africa? Idem. Et qui orbem nuper inventum, et latissimas Indorum regiones colunt? Omnino idem. Et patres, avi, atavi, majores denique nostri, si similiter interrogati fuissent, quid quæso, respondissent? Placeo hoc idem. Qui vero erant post nos, nepotes, inquam et posterii nostri, de fide quid sentient? Idem omnino quod nos. Quicumque igitur Catholici sumus, grana multa sumus, sed spicæ unius grana sumus. At Lutheranorum et Calvinistarum synagoga quid? Christi spicæ? Non. Quid igitur? Infelix lolium et steriles avenæ sunt, cum in eadem provincia, in eadem civitate, in eadem domo, pluribus linguis isti loquantur, quam loquerentur olim in turri Babylonica, qui eam ædificabant, neque sciunt ipsi hoc anno, quid sequenti anno credituri sunt.

Deinde, ut grana in spica pulcherrimo quodam ordine posita sunt, ut alia sint inferiora, alia superiora, ita vero in Christi vera Ecclesia non omnes sunt Sacerdotes, non omnes doctores, non omnes pastores; sed ordine quodam aliis aliis muneribus præficiuntur. Quemadmodum et in cœlesti hierarchia non omnes sunt Angeli, neque omnes Archangeli, neque omnes Principatus, neque omnes Potestates, et in corporibus nostris non quodlibet membrum est oculus, aut auris, aut lingua, aut manus ergo Lu-

therana respública, ubi omnes sunt oculi vel potius ubi nullus est oculus, sed omnes sunt lingua, palatum et venter; non spica, aut respública aut corpus est Christi, sed chaos antiquum rudis indigestaque moles, et eo tandem præcipitanda, *Ubi nullus est ordo, sed sempiternus horror inhabitat*. Denique quemadmodum spica munita est vallo aristarum, ita Christi Ecclesia *Terribilis est, ut castrorum acies ordinata*. Habemus enim scutum fidei, galeam salutis, thoracem justitiæ, et gladium spiritus, quod est verbum Dei. Cum igitur tantum sit inter granum et Ecclesiam similitudo, nemini profecto mirum jam videri debet, si grano fructum potius, quam alii seminibus seipsum Dominus comparaverit.

Ait igitur: *Nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet*. Quamquam enim Christi actiones infinitam vim ad promerendum habent, et quodlibet Christi opus, etiam minimum, sufficere potuisset ad omnia totius humani generis peccata purganda atque delenda, quia tamen æterno consilio Deus optimus et sapientissimus decreverat, ut non nisi per mortem Filii sui orbis terræ salutem consequeretur, idcirco verissime Dominus ait: *Nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit: ipsum solum manet*. Quod vero tale fuerit Dei consilium, quale nos diximus, testis est D. Lucas, qui in actis Apostolorum ait: *Convennerunt vero in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Jesum, quem uxeratis, Herodes et Pontius Pilatus cum gentibus et populis Israel facere quæ manus tua et consilium tuum decreverunt fieri*. Id, quod et Apostolus Paulus non obscure declarat, cum ad Colossenses ait: *Et ipse est caput corporis Ecclesie, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens: quia in ipso complacuit omnia plenitudinem inhabitare: et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt*. Deinde sanctus David et omnes Prophetæ dum tam multa et tam perspicua de obitu Christi prædicant, quid aliud, quam hoc magnum et immutabile Dei decretum hominibus prædicant. Quid postremo mors innocens Abel, obedientia usque ad mortem Isaac, venditio Patriarchæ Joseph, et tot sacrificia in lege instituta, nisi hoc unum et maximum sacrificium significabant? Hujus sacrificii, Augustinus ait, multiplicia varia-

que signa erant sacrificia prisca sanctorum, cum hoc unum per multa figuraretur, tamquam verbis multis res una diceretur, et sine fastidio multum commendaretur.

Igitur *Nisi granum frumenti mortuum fuerit, ipsum solum manet*. Et vere, auditores, ipsum inquam, manet. Nam cum mors, poena, et stipendium peccati sit, *Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus, et qui Inter mortuos liber*, hoc est, innocens inter peccatores et inter injustos justus erat, mortis imperio subjacere non debuit. Et certe nisi propter nos moriendo aliorum onera ferre, et quæ non rapuit exsolvere decrevisset, nemo illum non modo interficere, sed nec ledere unquam potuisset. *Ego, inquit, pono animam meam, nemo tollit eam a sed ego pono eam a me ipso, et potestatem habeo ponendi eam*. *Ego dormivi*, inquit, ego sponte, voluntate, non necessitate dormivi, *Et soporatus sum et exurrexi*. Ipsum igitur, nisi voluntarie moriatur, manet, non moritur, non corrumpitur, non dissolvitur, et solum manet. Cum enim omnium nostrum, qui in Adam mortui sumus, salus et vita ab istius unius grani morte, et passione penderet, si ipsum mori non voluisset, quis nostrum vivere potuisset? Neque igitur Patriarchæ, neque Prophetæ, neque Apostoli, neque Martyres, neque Confessores, neque Virgines, neque cætera beatorum hominum agmina cælum tenuissent, neque in posterum aliquis ad illas beatissimas sedes aspirare potuisset, si Christus Dominus suo sanguine nos non abluisset et crucis ligno, veluti quadam clave, cælum non aperuisset, sed ipse solus, qui solus justus et innocens erat, salvus et beatus fuisset. *Nisi igitur granum frumenti mortuum fuerit, ipsum solum manet*.

Sed enim auditores, ideo Dominus carnem suscepit, et novus Adam, et granum frumenti dici voluit, non ut otiosus esset, et fructum nullum adferret, sed potius, ut pater fieret futuri sæculi, et ut segetes, quæ ex corrupto semine tabida et corruptæ natæ fuerant, iterum ex incorrupto atque integro semine nascerentur et incorruptæ atque integræ fierent. *Oportet, inquit, vos nasci denuo*: ex patre servo servi nati estis, iterum ergo ex patre libero nasci debetis, ut liberi sitis. Idcirco sequitur, et ait: *Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert*. Initio enim cum ex primo Adam mater omnium gentium Eva fieri deberet, immisit Dominus

soporem in Adam, et dum ipse dormire ecce de latere ejus Domino jubente Eva procedit. Evigilabat Adam, videt sibi datum adjutorium simile sibi, et ait: *Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea, adhæret uxori suæ, et ecce duo sunt in carne una. Sacramentum hoc magnum est, auditores, ego autem dico in Christo, et in Ecclesia*. Quis enim Adam novus et celestis, nisi Christus? Quenam Eva mater nostra, nisi Ecclesia? Dormit igitur Adam in paradiso, moritur Christus in cruce: ex Adæ costa fabricatur Eva, ex Christi latere procedit Ecclesia: Eva uxor efficitur Adæ, Ecclesia sponsa efficitur Christi: ibi sunt duo in carne una; hic autem non sunt duo, sed una caro. Hoc est igitur: *Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert*.

Rursum pulcherrima Rachel his peperit filios: semel quidem cum gaudio et lætitia, et Joseph, hoc est, augmentum nominavit. Iterum autem cum tam acerbis cruciatibus, ut dum filium in lucem ederet, ipsa migraret ex luce, et prolem illam filium doloris sui voluit appellare, sed pater filium dexterae nominavit. O mysterium adorandum. O nobis utilissimum sacramentum. Quid enim Rachel pulcherrima, nisi sapientiam Dei significat? quæ candor lucis æternæ, et speculum sine macula et luci comparata invenitur prior. Hæc igitur æterna sapientia bis hominem peperit, auditores: semel creando, iterum recreando, ut jure ac merito dicere possit: *Filii mei, quos iterum parturio*: verum dum crearet, minime laborabat, imo et ludebat. Sic enim legis: *Cum eo eram cineta componens et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore, ludens in orbe terrarum*. Et tunc hominem Joseph, id est, augmentum appellavit. Si quidem ait: *CreSCite et multiplicamini et replete terram*. At cum secundo eadem sapientia carne vestitia filium pareret, numquid sine labore id fecit? Non sane, auditores, sed laboravit, sudavit, fatigata est. Et enim doluit, genuit, clamavit, et tandem moriendo filium enixa est, quem ipsa quidem filium doloris sui dicere potuisset; sed Pater æternus dextræ et beatitudinis filium esse voluit: hoc igitur est: *Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert*.

Stabat aliquando Moyses coram silice, et virgam in manu tenebat et populus sitiens petram percutere non audebat, sed aiebat: *Nun ex petra hac vobis aquam elicere*

*poterimus?* Percussit tamen virga silicem, et ecce largissimæ aquæ profluxerunt. Ita plane, auditores, apparuit quondam in Sion lapis magnus, lapis angularis, lapis offensionis et petra scandali: populus stitabat et lapis clamabat: *Si quis sitit, veniat ad me et bibat.* Verum Mosaici Sacerdotes et Scribæ et Pharisei impingebant in eum; et dicebant: *Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit. Scimus, quia hic homo peccator est.* Nathanael quoque dicebat: *A Nazareth potest aliquid boni esse?* Sed percute Judææ petram, feri silicem rebellis et incredula. Percutit Judæus lapidem, clavos figit, pectus fodit, et ecce scaturiunt fontes charismatum, plunt imbres Sacramentorum, currunt flumina sanguinis pretiosi, quæ peccatorum maculas ablunt, virtutum plantulas irrigant, et sitim terrenæ cupiditatis extinguunt. Hoc est igitur: *Si autem mortuum fuerit, nullum fructum affert.*

Denique, ut in proposita similitudine maneamus *seminat in lacrymis* agricola nudum granum, ut paulo post *in exultatione* metat. Emoritur quidem illud, sed mox resurgit, neque solum neque nudum, sed virescentibus foliis quasi vestitum, et multis sibi similibus granis ex omni parte stipatum. Ad eundem modum, auditores, Christus solus et nudus veluti semen in terræ visceribus jacuit reconditus; sed post triduum exurrexit, immortalitatem, gloriam, et lumen et decorem indutus: et Ecclesiam simul ad vitam et lucem revocavit. Itaque ipse culmus, ecclesia spica, ipse caput, Ecclesia corpus; ipse radix, Ecclesia virgultum, seu potius arbor pulcherrima et maxima est. Hoc est igitur: *Si autem mortuum fuerit, nullum fructum affert.*

Verum auditores, in initio hæc spica more cæterarum frugum parva et tenera erat, sed paulatim Domino incrementum dante ad eam magnitudinem pervenit. Hæretici clamant, non erant in Ecclesia temporibus Apostolorum tot templa, tot ornamenta, tot aurea vasa atque argentea, tot caremonia, tot festa, tot sermones: non erant, quia spica recens orta, nisi parva esse non poterat. Sed numquid propterea nunquam esse debuerunt? An vero, quia in mense Novembri in arvis vix herba conspicitur, in Julio et Augusto messis esse non debet? Et quia puer in primis annis, neque dentes neque barbam habet, in maturitate, postea barba et dentibus carere debet?

Crevit igitur Ecclesia, et multum vehementerque profecit, scientia, intelligentia, sapientia; ornatu et cultu rerum divinarum aucta est: eadem est tamen quæ antea erat, sicut et eos pueri, adolescentes et viri non alii, sed isdem prorsus sumus. Nam quem admodum nos dum crescimus et augeamur, non alia membra acquirimus, quæ initio non haberemus, sed illa ipsa, quæ parva in pueris erant, magna fiunt in viris; et caput et genæ pilis quodammodo vestiuntur, et totum corpus, quod nudum ex utero matris in lucem prodierat, indumentis ornatur. Ita prorsus, auditores, dum crescit Ecclesia, non alios fidei articulos, aut alia Sacramenta aut alia Evangelia acquirit, quæ antea non haberet; sed hæc ipsa explicantur ornantur illustrantur. Initio nascentis Ecclesie, quot erant articuli fidei? Duodecim. At modo quot sunt? Numquid viginti quatuor? Minime: sed omnino duodecim. Et tamen, quæ in illis articulis breviter continentur, in Concilio Nicæano et Constantinopolitano quodam modo explicata creverunt. Et Sacramenta quot erant Apostolorum temporibus? Plane septem. Neque plura aut modo sunt aut unquam fuerunt. Et hæc tamen sanctissimis caremoniis, et aureis atque argenteis vasis, et pulcherrimo apparatu a religiosissimis pontificibus, qui *deorem domus* Domini dilexerunt, ornata atque instructa, majora et augustiora quodam modo esse videntur. Idem de rebus cæteris, quibus aucta est Ecclesia, si per tempus liceret, dicere possumus.

Sed illi sunt, auditores, illi, qui hujus spicæ incremento invidentes, eam eradicare conantur: non nocet domui, qui super eam ædificat, sed qui ejus diruit fundamenta: neque officit arbori, qui eam erigit, et ramos explicare, et flores ac fructus parere facit, sed multum obest, qui radices ejus evellere molitur. Et hoc est, quod hæretici faciunt, dum modo unum articulum, modo unum sacramentum, modo unum canonicum librum, modo ipsum Sacramentum de Ecclesia tollere nituntur. Et quia id non valent efficere (nam *Portæ inferi non prævalent adversus eam*) venit Satan, et infelices aliquot ramos et jam igni destinatos, ab Ecclesia trunco præcidit, et in sterili solo figit potius, quam plantat, et tunc exultantes Hæretici vociferantur, et dicunt: *Ecce hic est Christus*, hæc est arbor Ecclesie, quæ parva est, ut erat olim apostolicis temporibus: recognoscite fidei puritatem, sinceri-

tatem, simplicitatem. Sed non credimus vobis: nam vera spica ex Christi semine orta et vera arbor Ecclesie non potest, tam recens et tam exigua esse, quæ jam a pluribus quam mille quingentis annis orta est. Jam adolevit, jam radices altissimas ac profundissimas habet, et ramos suos *A mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum* extendit.

Verum Deo gratias, auditores, rami isti præcisi, nullis nisi sibi, efficere poterunt. Siquidem ipsi, quia radices non habent, arescent omnino, et pabulum fient ignis æterni. Ex arbore autem Ecclesie novi et meliores rami pro illis pullulabunt. Quis hoc ignorat, auditores? Quis hoc usu tam longo non didicit? Ubi enim jam sunt Hæretici Ariani, qui orbem pene totum jam sibi subigerant, ut Beatus Hieronymus diceret: *Ingenitum totus orbis, et Ariamum se esse miratus est.* Ubi sunt Sabelliani? Ubi Mæcedoniani? Ubi Donatista? Ubi Manichei? Ubi totalia infelicia monstra; nec ipsi, nec libri nec templa, nec dogmata illorum apparent; et nisi in voluminibus Catholicorum eorum nomina legere, fortasse nec si aliquando fuissent, intelligere possemus. Nec mirum; nam rami præcisi erant nec sine radicibus vivere diutius poterant. At Ecclesie arbor, semper floruit magis ac magis; et quam radices habent in cælo, concuti, agitari ramis et foliis spoliari potest; sed eradicari, et penitus excindi aut deici minime potest.

Quæ cum ita sint, auditores, dubitare non possumus, nec debemus, quin etiam rami recens præcisi, Lutherani inquam et Calvinista, quamquam vigorem quemdam adhuc retinere et conservare videantur, arescere tandem, et sempiternis flammis cremari debeant, nisi Dei benignitate in arborem Ecclesie rursus inserantur. Erit etiam tempus Domino aspirante, quando ne vestigium quidem hujus incendii, quod modo restingui non posse videtur, apparebit: Deus enim idcirco ad tempus hæreses oriri, et ramos Ecclesie præcisi permittit, ut Ecclesie purgetur et confirmetur, et novis prodeuntibus ramis, revirescat et innovetur.

Sequitur, *Qui amat animam suam, perdet eam, et qui odit animam suam in hoc mundo in vitam æternam custodit eam.* Dominus noster, auditores, hactenus de seipso, verba fecit, atque ostendit, quo pacto viam nobis ad cælum aperire ac sternere decrevisset: nunc de nobis sermonem instituit, ac docet,

quid nobis faciendum sit, si ad eam gloriam cupimus pervenire, ad quam ipse, tamquam dux et princeps noster, viam munivit: et una atque eadem sententia tribus simul falsis opinionibus, quæ ex precedenti oriri posse videbantur, occurrit.

Primum enim opinari aliquis potuisset, omnes homines salvos futuros, et regnum colorum adepturos esse. Nam si pro omnibus granum frumenti mortuum est, et inefficax seminis virtus esse non potuit, cur non omnes resurgere ad vitam, et ad gloriam debent? Verum Dominus respondet, non omnes, imo nec majorem partem hominum, sed paucos quosdam salvos fore. Siquidem ait etiamsi granum frumenti moriatur, et fructum multum afferat, tamen *Qui amat animam suam, perdet eam: et qui mihi ministrat, me sequatur.* Numeremus, auditores, eos, qui animam suam, hoc est, vitam suam non diligunt, et qui Christum per arcetam illam et difficilem viam sequuntur; fortasse non multos, fortasse paucos, fortasse nec unum in hac tam infelicis concione reperiemus. Non vos decipiam, auditores, non adlabor vobis. *Popule mi, quæ te beatum dicunt, ipsi te decipiunt:* non ita ego a Domino didici, quem auditores suos reprehendisse frequenter lego, landasse nunquam lego. Et præcursor Domini Joannes Baptista initio concionis aiebat: *Genimina viperarum, quis vobis ostendit fugere a ventura ira?* Hæc ejus exordia erant, ita benevolentiam et gratiam sibi conciliabat.

Paucos igitur, paucos, si verum dicere volumus, numerare poterimus, qui vitam suam oderint in hoc mundo, millies eam periculis exponere sunt parati potius quam vel levissime Dominum suum offendant. Qui autem viam illam lapidum et spinarum glemam cum Domino ingredi velint, nescio an aliquos simus inventuri: quando non solum ii, qui mundo palam inserviunt, sed etiam clerici et ministri Domini nihil aliud, quam otium et quietem consectantur. Videas adolescentem ornatis moribus, et præclaro ingenio philosophiæ et theologiæ operam dare, petas ab eo, quo spectant illa studia? quo illi diuturni nocturnæ labores diriguntur? nam, ut armis Domini sui tam bene instructus in solem et arenam descendat? nam, ut in agro, num, ut in vinea Christi laboret? Non sane, hoc respondet; sed, ut divitem canonicatum habere possit, ac deinceps tranquille et quiete vi-

vat, et *In labore hominum non sit*; et nescit miser eos, qui in labore hominum hic ad tempus esse nolunt, in laborem demonum perpetuo esse venturos. Profecto si mentis oculos in eam viam, quæ ducit ad inferos, intendere volueritis, videbitis eam tam frequentem, tam celebratam, tot curribus, et equis refertam, ut vix tantam hominum multitudinem capere possit, invicem se comprimunt, alius alium pellit, ad gehennam incendium festinant, tamquam si properarent ad nuptias. At contra via illa, quæ ducit ad cælum, deserta et in via quotidie magis ac magis efficitur. *Vix Sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem*: ibi crescit herba, Christus pene solus est ibi, et interim clamat: *Qui ministrat mihi, me sequatur*. O saltem vos, qui ministri mei dicimini, o clerici, o Sacerdotes, quid vos cum via lata, quæ ducit ad inferos? cur me non sequimini? cur animarum salutem negligitis? cur spinas horretis? cur molestias fugitis? cur talentum absconditis? Tempus fuit, auditores, quando se Christo homines commendarent; nunc mihi opus esse videtur, ut nos hominibus Christum commendemus. Ne, quæso, fratres, ne ita solum Christum relinquamus, sed singuli potius in humeros cruce sublata tantum ducem per tribulos et saxa, per clavos et lanceas persequamur, ut cum pauci sint, qui salvi fiunt, ex illis paucis esse digni simus.

Verum enimvero, auditores, non ideo pauci qui resurgent ad vitam, quod inefficax aut sterile fuerit granum frumenti, quod pro nobis mortuum est: sed quia socordia et nequitia sua homines, vel misceri se in spicam, et ejus effici grana non sinunt, vel jam grana spicæ effecta excuti se, et in terram dejici, et ab avibus coeli, id est, demonibus devorari facile patiuntur. Sic igitur profugatur quæstio prima.

Sed ecce adest Lutheranus nescio quis, qui unum errorem ex verbis Domini confirmat, et ait: Si granum frumenti mortuum est, et multum est, et multum fructum attulit, hoc est, humani generis salutem procuravit, nihil profecto nobis efficiendum dimisit: sed velimus nolimus, modo tamen credamus, salvi erimus. Falleris, Lutherane, falleris. Non est ita. Sed licet frumenti granum mortuum sit et fructum multum attulerit, nisi tamen *Oderit animam suam, perdet eam*. Itaque non solum credere nos jubet, sed etiam animam nostram odisse, et ejus ves-

tigia sequi: sic etiam dicit Apostolus Petrus: *Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus*. Quod exemplum, Beatissime Petre, quæ vestigia, sequi nos jubet? Numquid fidei exemplum? ut sicut ille credit, ita et nos credamus? At in Domino, qui faciem Patris semper videbat, fides locum habere non potuit. Quid igitur exemplum, quamnam igitur vestigia? Ipsum audiamus: *Qui cum malediceretur, non maledicebat, cum patere-tur, non comminabatur*. Hæc igitur vestigia sequi debemus, si salvi esse velimus: patientiam, constantiam, fortitudinem, et cæteras præclaras et Christiano nomine dignas virtutes.

Jam vero postremus error quorundam est nimis torpentium et desidiorum, Invidias enim nonnullos, qui cum audierint verbo illa Dominica: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert*, referunt ad se atque aiunt: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, non addidit, putrescet, confringetur, in ignem mittetur: sed ipsum solum manet*. Igitur manebo, et salvus ero, etiamsi fructum non attulero. Erras, frater, falleris, deciperis: non enim de te, sed de se Dominus ait: *Nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet*. De te autem audi, quid dicat: *Qui amat animam suam, perdet eam*, hoc est, qui pati et mori, ut fructum multum adferat, noluerit, non dico, ipse solus manet; sed perdet animam suam. Vides quam bene Dominus errorem tuum et falsam opinionem refellat? O utinam, auditores, aperiat Dominus aures cordium nostrorum, et intelligamus verbum veritatis. Nemo dicat: Non occidam: non moechabor: non falsum testimonium dicam: a rebus alienis mentem, oculos, manus abstinebo. De cætero autem mihi vivam, ad proximorum calamitates oculos claudam, otium et quietem consecrabor: nemo, inquam, hæc dicat: Siquidem hodie necessitas nobis imposita est, aut fructum, quantum possumus, afferendum ad certe animam nostram perdendi.

Neque hoc novum est atque inauditum, auditores. Recolite mecum Evangelium: qui talentum in sudario conservavit, et domino repetente integrum restituit, numquid non audivit: *Inutilem servum eiecit in tenebras exteriores*? Quamobrem? nunquam talentum

dissipavit? numquid amisit? numquid non diligenter custodivit? Custodivit sate, et integrum, ut diximus, restituit: sed cum usura reddere debuit, quod accepit. Et quia id non fecit, merito audivit: *Inutilem servum eiecit in tenebras exteriores*. Quæ cum ita sint, auditores, excutamus torporem, operi manum admoveamus, proximorum salutem cum Christo sitiamus, et talentum, quod accepimus, cum fœnore reddere Domino studeamus.

Video, auditores, me telam, quam incepti, propter temporis angustias, non posse perficere: faciam igitur id, quod viatores facere solent, qui tametsi proposuerint ad urbem aliquam pervenire; tamen ubi solem occurrere vident, ad illud hospitium divertunt, quod primum occurrit. Sic, inquam, et ego, cum telam texere totam non possim, ubi horam fluxisse cognovero, orationis meæ filium præcidam. Quemadmodum igitur illa sententia Servatoris: *Qui amat animam suam, perdet eam*, tres perniciosi errores refellantur, hæcenus audivistis: sequitur, ut illam ipsam sententiam breviter explicemus.

*Qui amat*, inquit, *animam suam perdet eam*. Duo sunt nobis hoc loco fundamenta constituenda. Unum, animæ nomine vitam hic esse significatam, ut Cyrillus, Augustinus et Chrysostomus docent. Alterum, non omnino hic vitæ amorem prohiberi, alioqui non adderet Dominus: *Qui autem oderit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam*. Vitam igitur in hoc mundo dumtaxat odisse, in altero autem amare et custodire jubemur. At vero, cur et quomodo vitam in hoc mundo odisse, in altero diligere debeamus, audite.

Atque ut exemplis rem totam ob oculos proponamus, fingite febri ardentissima aliquem laborare, eaque stimulatum vehementer sitire, et ab iis, qui domi sunt, magnis contendere precibus, ut sihi aquæ poculum adferatur. Porro medicum interea accersitum adesse, et ubi ex concitatore motu venæ febrim exploravit, ad ægrum converti, et dicere: Vena renuntiat febrim, idcirco vide, ne forte incautus gelidam aquam bibas: si enim id feceris, primo quidem modicum levaberis, deinde tamen multo gravius vehementiusque afflictaberis. Quod si tunc æger medico responderet, ac diceret: quomodo tam sævius in carnem meam unquam esse potero, ut ei etiam aquæ poculum dene-gem? Arctioribus, medice, arctioribus nexi-

bus charitatis cum ea sum colligatus, quam ut eam ulla ratione contristare possim. Nonne medicus jure cum stomacho diceret: Agas, ut lubet, vivas ratione tua, qui mea non potes: verumtamen illud scito, quod si carnem tuam sic affectam, ut est, diligere, et eam minime contristare volueris, interficies eam: si vero ad tempus carnem ægro-tam oderis, et eam pharmacis, mediis, cauteris aliisque medicamentis sævieris, eam sanam, integram et benevolentem in non modicum tempus conservabis.

Pari ratione, auditores, si natura nostra in eo vigore et integritate permansisset quam a Deo effectore in sua conditione receperat, nunquam Dei verbum, medicus humani generis, diceret: *Qui amat suam animam, perdet eam*, neque jejuniorum aut vigiliarum aut ipsius martyrii nomen unquam audivissemus. Verum quando per peccatum primi hominis in gravissimum morbum incidimus, plane nobis necessarium est medici consilium audire, pharmaca ab illo constituta non spernere, et in ægram naturam nostram ad tempus sævire, ut eam sanam et incorruptam in æternitate custodire possimus. Nam etsi interdum baptismi salutaribus aquis, vel pœnitentiæ medicamento vulnus peccati curatum est; tamen et sæpe in morbum recidimus, et semper fomes et concupiscentia, radix peccatorum, nobiscum perseverat. Unde tam multa, et tam distortæ ac tam effrenatæ appetitiones perpetuo pullulant, ut Apostolus Paulus dicere cogetur: *Scio, quia non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum*.

Est autem hæc natura rerum, auditores, ut clavus clavo trudatur, et venenum veneno, et malum malo, et perturbatio perturbatione pellatur. Hæc sunt venenum, vel nequitia inimicorum vel incuria domesticorum? mox pharmacum ex venenis variis compositum sumere jubetur. Æger est aliquis, et consolatione et refectione indigere videtur? medicus tamen afflictum rursus affigit, et venam secat, membrum urit aut medicamentum bibere cogit, quod stomachum ægri totum conturbat. Quid ita? nimirum, ut humorum temperamentum morbi perturbatione sublatum medicamentis perturbatione restituatur. Sic etiam ille, qui homicidium fecit, *reipublica membrum præcidit*, ac proinde quietem illi et tranquillitatem abstulit: venit iudex, et homicidam agit in crucem, atque ita membrum alterum

reipublice precipiendo, quietem illi et tranquillitatem reddit. Ita plane, ita, auditores, Deus facere solet. Siquidem malum culpæ curat malo ponæ: ac propterea peccatores in gehenna pœnarum nunquam deseret, quia nec ipsi deserent unquam malum culpæ. *Superbia eorum, qui te oderunt, ait David, ascendit semper.* Hinc igitur benignissimus et sapientissimus medicus noster Christus, dum in corpore sumus, dum morbus curationis est capax, quando quis nostrum peccat, poenitentiam pharmacum proponit, et ne quis potius amaritudinem causetur, addit, et dicit: *Qui amat animam suam perdet eam.*

Quid igitur nos facere oportet, auditores? Plane, quod ægri facere solent vel debent. Ut enim illi, dum medicus contra ægritudinem præliatur, non debent a partibus ægritudinis contra medicum stare, sic enim nunquam morbus debellaretur: sed cum medici dextera suas dexteræ jungere, et communi consilio bellum gerere contra morbum: ita et nos, cum Deus non in corpora nostra (ut sapienter D. Basilus ait) sed in peccata nostra deserviat, ideo crucem in lumeros tollere, et gemitus fundere, et orare, et vigilare, et jennare nos jubet, ut aliquando peccati pestis radicitus eruat, et sanitatem perfectam in oculis consequi possimus.

Audire non debemus, quid ægra, et insana, et futurorum bonorum nescia caro, vel cupiat, vel postulet, vel queratur: sed cum Deo medico sapientissimo et salutis nostræ studiosissimo dextras jungere, et in nos ipsos sævos ad tempus et crudeles existere decet. Igitur si peccasti, frater, confitere: si rapuisti, restitue: si petulans caro turpes ingerit, cogitationes, et in flagitia te impellit, corpus cæde flagellis, coerece jejuniis, compesce ciliis, humi cubationibus reprime. Et si dura ista tibi videntur, duriora erunt tormenta gehennæ, et si carnem tuam, quam diligis, contristare vel modicum times, audi: *Qui amat animam suam perdet eam.* Si qui injuria te, aut contumelias affecerunt, non illis irascaris, sed potius ut bene de te meritos amplectere. Siquidem ut Beatissimus Franciscus dicere solebat: Qui nos vexant illi partes nostras contra pessimum inimicum, carnem videlicet nostram, quam nos ipsi domare non possumus, capiunt. Et si hoc tanquam nimis crudele factum exhorres, audi: *Qui amat animam suam, perdet eam.*

Aspiciamus, fratres, atque imitemur Chri-

sti martyres invictissimos et milites Domini strenuissimos licet virgas expediti, et gladios nudari et ignes accendi, et bestias incitari, et cruces aptari, et alia innumerabilia atque exquisitissima supplicia diaboli nequitia excogitata, parari viderent, minime tamen moveri aut flecti ullo modo poterant. Quamobrem, charissimi? Nempe, quia ista Domini verba in cordibus suis jam scripta legebant: *Qui amat animam suam, perdet eam: et, qui oderit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.*

Ac ut de cæteris sanctis Martyribus dicere omittamus, certe noster Beatissimus Laurentius, cujus in clyto martyrio Ecclesia illustrata hodie potissimum exultat et gaudet, cum esset adhuc adolescens, et in ipso plane flore ætatis, quando jucundior vita hominibus esse solet, et cum non areum corpus, nec lapideum sed carneum et sensibus præditum haberet, sicut nos omnes habemus, et interiri sibi tam acerbum, tam atrox, tam inauditum supplicii genus præparari videret, ut lento igne corpus torrendum, et longissimis cruciatibus vita sibi finienda esset, numquid tamen ingemuit? numquid fidem abnegavit? numquid non tyrannum irrisi? Et unde in tam tenero et delicato adolescente tanta animi fortitudo? tantum robur? tanta constantia? Nimirum, quia non surdis auribus audierat: *Qui amat animam suam perdet eam; et qui oderit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Astabat crucentis carnis ferream eraticulam præparabat, nudatam adolescentem, et virgis crudelissime casum, super eam extendebat, ardentem prunas supponebat, jam stridor teneræ carnis audiebatur, jam sacrificii odor diffundebatur, jam membra delicata solvebantur, et interim aures martyris beatissimi sirenarum illæ voces feriebat: *Parce adolescens infelix, parce ætatis tibi: quid magnum est in Christum aliquid dicere? nega fidem, et vive; die unum verbum, et tantis cruciatibus libera.* At ille, qui non extrinsecus verba sonantia, sed intrinsecus sibi loquentem, et magnis clamoribus repetentem: *Qui amat animam suam perdet eam,* vigilanter attendebat, licet corpore semiuisto, letus tamen et hilaris tyrannum irridebat.

Audierat plane, audierat Beatissimus Laurentius et in corde penitus reposuerat illa verba: *Qui mihi ministrat, me sequatur, et ubi ego sum, illic et minister meus erit:* se Christi Diaconum, hoc est, ministrum esse

noverat idcirco in qua urbe Sacramentum Domini sanguinem ministrabat, in ea pro Domini fide sanguinem suum fundere gestiebat. Nec ejus spem, et desiderium Dominus fefellerit. Sanguinem igitur fudit, imperatore in prælio non deseruit: propterea laurea juxta suum nomen coronari, et colestem Jerusalem triumphator intrare, et ubi Christus est, et ipse tamquam fidelis minister, esse promeruit.

Nos autem, auditores, quid? numquid solum audire et laudare, et admirari gesta sanctorum, et eorum labores momentaneos, et gloriam diuturnam et præmia sempiterna debemus? Cur non potius Uriam illum imitatur, cui ex castris venienti, cum diceret David, ut in domum suam abiret, et quieti paulisper se traderet, fortiter omnino respondit: *Dominus meus Joab, et servi Domini mei super faciem terræ manent, et ego ingrediar domum meam, ut comedam et bibam, et dormiam cum uxore mea? Per salutem tuam et per salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc.* Dominus meus Joab, auditores, imperator, inquam, noster Christus scalam crucis ascendit, ut regnum cælorum pro nobis expugnet: plagas excipit, lanceis foditur, vulneribus conficitur, neque tamen descendit: et servi Domini mei omnes sunt in acie, alii lapidantur, alii secantur, alii decerpuntur, alii bestiis obijciuntur, alii flammis torrentur, alii circumvent in melotis, in pelibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus, in speluncis et in cavernis terræ, alii mundo, et deliciis valedicentes in monasteriis reconduntur, et ibi jugiter obedientiæ holocaustum offerunt Domino, donec transeant dies mali, et spiritus dicat, *ut requiescant a laboribus suis:* et nos in umbraculis sedentes otiosi, manibus complicatis, horas et dies, et menses et annos numeramus: comedimus et bibimus, ludimus et ridemus, ducimus *In bonis dies nostros et in puncto ad inferna descendimus.*

O quam multi sunt, auditores, qui inconsiderate viventes ante se in gehennæ incendiis vident, quam de illis cœperunt cogitare? Nunc, nunc, hæc hora, hoc momento incipiamus, fratres. Numquid non legis de templo Salomonis, quo pacto dum erigeretur, sonitus mallei non est auditus? Siquidem in alio distantissimo loco lapides polie-

bantur et accommodabantur, ut cum ad templum deferrentur super adificium impo-  
siti optime cum aliis cohærent. Ad eundem modum in cælorum regno, ubi vivis ex lapidibus Jerusalem construitur, mallet sonitus non auditur, non ibi labores jejuniarum tolerandi, non elemosynæ faciendæ, non injuriæ perferendæ, non salus animarum procuranda est: sed hic tunsiobus, pressuris poliuntur lapides, ibi autem disponuntur permansuri per manum artificis.

Neque dicat aliquis: Ego quidem percuti et poliri, vexari et cruciari, martyrium ferre et sanguinem fundere pro Domino sum paratus, sed abest persecutor. Non credimus, frater, non credimus, neque facile id nobis persuadebis. Nam si martyrium ferre potes, quare si quis te torve aspiciat, ferre non potes? Si sanguinem dare potes, cur pecunias dare non potes? Si vulnera excipere potes, cur verbum unum, quod per aerem volat, et corpus non tangit, patienter, audire non potes? Si in vinculis, et carceribus et equuleis pro Christo manere potes, cur jejunare, orare, horas canonicas paulo prolixiores recitare non potes? Cum igitur ista minima et levia non possis, neque illa magna et gravia posses. Et si persecutor adeset, non unam fidem, sed septem, ut ait Tertullianus, abnegares.

Quocirca, auditores, pro salutem animarum vestrarum, per capita vestra oro vos, statuite aliquando, imo vero statnamus jam, num regnum cælorum adipisci velimus et si quidem id volumus intelligamus, non esse istum ludum puerorum, neque in ultimis negotiis ponendum; sed primum id maximo velle et ardentissime cupere et quotidie a Domino petere non vocibus tantum, sed gemitibus et suspiriis, et perpetuo de eo cogitare debemus. Deinde operi manus admovenda sunt, et nulla lucrî spiritalis occasio dimittenda, nullis parcendum laboribus, omnia pericula, et difficultates animi fortitudine superanda sunt: omnibus autem et mundi blanditiis et carnis illecebris, diaboli molitionibus, terroribus, minis, tanquam scutum opponamus illa Domini verba: *Qui amat animam suam, perdet eam.* Hæc verba semper in ore, semper in corde volvamus, ut ad eum, qui illa protulit, perveniamus Jesum Christum Dominum nostrum, qui est benedictus in sæcula. Amen.